

המקום הכי רומנטי באשדוד

גליה גוטמן

לקראת סוף הקיץ, כשחבצלות החוף פורחות בין קירות האבן העתיקים ומפיצות לעת ערב ריח משכר, מצודת אשדוד ים היא בעיני אחד המקומות הקסומים והרומנטיים שיש. המצודה, ששרידיה ניצבים על חוף הים בדרום אשדוד, מול רובע ט"ו, היא פינת חמד שאינה מוכרת לרבים. ראשיתה בנמל ובעיר מסחר שנבנתה ככל הנראה במסורת הערים ההלניסטיות והרומיות במאה הרביעית לספירה, ועל פי מקורות היסטוריים נקראה אזוטוס פאראליוס (Azotus Paraliyus), שפירושה אשדוד חוף. היא מופיעה במפת מידבא כעיר עם מזח, רציף, מזרקה, כנסיות, מבני ציבור ומדרגות שהוליכו לבתים.

באמצע המאה השמינית לספירה (התקופה הערבית הקדומה), נבנתה על יסודותיה מצודה ימית בשם קלעת אל-מינה (מצודת הנמל), במטרה להגן על המקום מפני פלישה של ספינות ביזנטיות, ורוב השרידים שנמצאו במקום הם מהתקופה הזו, תקופת חליפות בית אומיה. בתקופה הצלבנית בוצרה המצודה ונקראה קסטל ברואר. בעבודות חפירה הנערכות בה מעת לעת שוחזרו שורות של חדרים, התגלו תנורי בישול ואפייה ונחשפה חצר שחלקה הדרומי שימש ככל הנראה כאורווה לסוסי חיל המצב ששהה במקום.

מהמצודה - הבנויה אבני כורכר ונותרו בה מגדלי שמירה עגולים ומרובעים - נשקף מבט יפהפה עד לאופק. הכחול של הים, הזהוב של רצועת החוף, פרחי נר הלילה שפורחים כמו פנסים צהובים ורחש גלי הים, יכולים לגרום לפרץ של רומנטיקה גם אצל ציניקנים מוצהרים. אפשר לפרוש שמיכה דקה לרגלי המצודה ולערוך פיקניק לעת שקיעה, ומכיוון שזהו חוף בלתי מוכרז אין כאן הרבה מתרחצים, רק דייגים שמנקדים את החוף עם חכות ביד. בשעת החסד הזו שבין ערביים גם הטרקטורונים כמעט שאינם פעילים.

רצועת החוף הרחבה, הנמתחת מהמצודה דרומה עד לחוף ניצנים, היא אחת מהיפות בישראל. אפשר לצעוד בה יחפים על החול הלבן והרך בלי למהר לשום מקום, להיזכר בסיפור אהבתם של שמשון ודלילה שהתרחש כנראה לא רחוק מכאן, לדמיין ספינות מפרש ביזנטיות הבאות להתקיף את יושבי החוף, או לחשוב מחשבות קלות ולהניח לגלים ללחץ את כפות הרגליים היחפות. אי אפשר שלא לגלוש כאן לרומנטיקה לילית של פעם. ערב אחד, אחרי שצעדנו כברת דרך דרומה מהמצודה לכיוון ניצנים, סטינו מעט מקו החוף ופרשנו שמיכה על החול הבתולי של דיונות החול הרכות שממזרח. לאורה של השמש השוקעת אפשר היה לשמוע צוויחות של סיקסקים, קרקורים של חוגלות וקריאות לילה של כרוונים. מרחוק נראו אורות של סירות דייגים וספינות בים. זהו אולי אזור הדיונות השמור ביותר של ישראל. החול הנקי שממלא את הנוף נסחף הנה מאפריקה על ידי זרמי הנילוס. מאז שנבנה סכר אסואן במצרים השתנו אמנם פני הדברים, אבל ים החולות הגדול עדיין מפתיע ביופיו ובריחוקו היחסי מהבטון ומההוויה העירונית. בין עצי שקמה ודקל, שיחי רותם ואשלים, קנה, שיזף ושרידי בוסתנים, מבצבצת לענה חד זרעית שריחה צובט באף. בשעת דמדומים צבעי החול הרכים מתחלפים וכך גם צבעי המים, וכל משב רוח קל משנה את הצבעים והצללים. רק נפשות לא רומנטיות בעליל יעמדו בפיתוי לטפס על הדיונות ולהתגלגל למטה.

משולש רומנטי

שפתנו פינגין על מדורה קטנה, התמזגנו בנוף ובשקט והסנפנו את ריחם המשכר של צמחי החולות. חידדנו עיניים ולאורן של קרני הירח ניסינו לבלוש אחר בעלי חיים שונים שחולות מישור החוף הדרומי הם ביתם - שועלים, ארנבות, ירבועים, גרבילים ומכרסמי חולות אחרים. בפינת החמד הזו, מהאחרונות מסוגה שעוד נותרו בארץ, חי עדיין עדר צבאים קטן. לפני זריחה, אחרי נמנום קצר תחת כיפת השמיים, כשרוחות ים ליטפו את הפנים, ראינו אותם לאורן החיזור של קרני השמש הראשונות, יפים, מלאי חיים ועדינים. על הרקע הבהיר של החולות

הם נראו תחילה כמו כתמים חומים. עצרנו את הנשימה. ככל שהכתמים התקרבו אפשר היה להבחין בצלליות מלאות חן של שתי צביות צעירות ובמרחק מה מהן זכר גאה אחד. מכיוון שזו הייתה עונת ההזדווגות של הצבאים, הזכר ניגש למלאכה כמעט ללא משחקים מקדימים. ברגע שהתקרב מספיק אל שתי הנקבות כבר לא היה ספק בכוונותיו. אחרי שרחרח בתשומת לב את השתן שהטילה אחת מהן, הוא ניגש לעניין. בצוואר נטוי קדימה בזווית חדה הוא פסע בהחלטיות לעבר השתיים ושלושתם נעלמו אל בין השיחים. האקט עצמו אורך חצי דקה בערך. זה הכול. שלא כהולכים על ארבע אחריים, הצבי אינו נשען על הצבייה בשעת מעשה ורגליו הקדמיות נשארו תלויות באוויר, מה שמסביר אולי את החיפזון. אבל הצבי המאצ'ו התגלה כגינטלמן למופת. ברגע שחשד כי נשקפת סכנה כלשהי לצביות הוא נעמד, עקבי רגליו האחוריות מחותרים בחול, מוכן ומזומן להגן על הבנות. אחרי כמה דקות הצטרפו עוד שני עופרים צעירים. הם השתובבו, שיחקו תופסת ולעיתים התקרבו אלינו מרחק של כמה מטרים. בעוד הם מבליים בנעימים החלה הזריחה. כמו כדור אש אדום ולוהט עלתה השמש במזרח, משכיחה לרגע את סרט הטבע האמתי שהתרחש מול עינינו ממש. נרגשים מההרפתקה הרומנטית יצאנו מבין הדיונות וחזרנו לצעוד דרומה על החוף.

רומנטיקה בצל הארובות

כעבור שעה קלה הגענו לחוף ניצנים, התחום בדרומו על ידי נחל אבטח. החוף קשור גם לפרשייה היסטורית: ב-12 במרס 1947, עגנה כאן ספינת המעפילים שבתאי לוזיינסקי, אחת מהאחרונות שהצליחו להגיע לחופי הארץ תוך כדי המצור הבריטי. תוך כדי ניסיונות להתקרב בים הסוער אל החוף היא עלתה על שרטון והוקפה על ידי חיילים בריטים. רוב המעפילים שהיו על סיפונה, 823 במספר, וכמה עשרות מתושבי הישובים הסמוכים שבאו לסייע, נעצרו ומרביתם גורשו לקפריסין. שמה המקורי של הספינה היה סוזנה. אנשי המוסד לעלייה הסבו את שמה לשושנה, ונראה שעל יסוד הפרשייה הזו כתב חיים חפר את שירו הנודע שושנה שושנה.

למרות הפיתוח המואץ מצפון ומדרום, החוף והסביבה הימית כאן נותרו איכשהו ביופיים הפראי, כמעט בלי כתמי זפת, בלי צווחות מצילים, ובלי טרקטורונים ובנינים שקוטעים את הנוף. שעות הבוקר המוקדמות, כשהאוויר עדיין קריר והחוף ריק כמעט מאנשים, הן זמן נפלא לצוף על הגלים ולהתמכר לשלווה. גם ארובות תחנת הכוח רטנברג באשקלון, ושל תחנת אשכול באשדוד שנראות מרחוק, לא מצליחות להעיב על חדות המרחבים. אף שזהו החוף המוסדר היחיד בין אשדוד לאשקלון, הוא לטעמי הדבר הכי קרוב לחוף רומנטי וזרוק באי נידח באוקיינוס השקט. יש בו דקלים, שקט וסככות צל מכפות תמרים ואיזו תחושה של שנטי שמזמינה לתפוס בו ראש. ולמה לא בעצם?

הגעה: מכביש 4 יורדים במחלף אשדוד דרום (עד הלום) ונוסעים מערבה על שדרות מנחם בגין. חולפים על פני 5 רמזורים, בתוך מיני-מנהרה, על פני רמזור נוסף, ובכיכר המפרשים פונים שמאלה (דרומה) לשדרות משה דיין, במקביל לחוף. אחרי כ-1.75 ק"מ יש דרך עפר ימינה המובילה היישר אל מתחם המצודה. מפת סימון שבילים 10, גוש דן וחוף פלשת.

גליה גוטמן היא עיתונאית, מרצה ובלוגרית טיולים מיוחדים בעולם, בעלת [בלוג המסעות בלוג-גליה](#). מוזמנים לגלוש ולהירשם לאתר...